

MUZEEL DIN REPUBLICA MOLDOVA - OGLINDA CULTURII POPORULUI NOSTRU

Simona MÎRZA

Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Urbanism și Arhitectură, Departamentul Urbanism și Design Urban,
grupa DIN-182, Chișinău, Republica Moldova

Autor corespondent: Filipski Tatiana, tanyafilipski@gmail.com

*Muzeul este arsenalul cel mai puternic cu care un popor își apără originea,
identitatea și tot ce a moștenit de la străbuni.*

Iosif Sterca-Șluțiu

Rezumat: Acest articol reprezintă un studiu care oferă analiza teoretică a conținutului și formei muzeelor puțin vizitate din Republica Moldova. La fel sunt descrise și caracterizate aspectele muzeelor deosebite după arhitectura edificiilor, designul interior al sălilor de expoziție și specificul exponatelor.

Cuvinte-cheie: muzeu, arhitectură, design, tradiție, meșteșuguri, patrimoniul, comoară, cultură

Introducere

Muzeul reprezintă o emblemă a tradițiilor și spiritualității poporului nostru, fiind nu doar un depozit ce achiziționează, conservează și păstrează obiecte cu valențe simbolice ci capabil să transmită, să cultive tinerei generații gustul estetic, conștiința națională, dragostea față de istoria poporului.

Într-adevăr, muzeul reprezintă depozitul sacru în care se păstrează și se transmite patrimoniul cultural și artistic al unui popor generațiilor în creștere. Acest tezaur de neprețuit a fost colectat, achiziționat și stocat cu greu, picătură cu picătură, timp de sute de ani, pastrându-și până în prezent valoarea inedită. Muzeul devine astfel un liant social, cu forță de creație și menținere a coeziunii și armoniei sociale [3, p. 22] afirmă cercetătoarea româncă Pop R., S. Muzeul este un loc sacru, un generator de minuni, un punct de concentrare a puterilor divine, unde timpul se oprește în loc. Aici își are geneza nu doar esteticul, ci și valorile unei întregi națiuni. În incita unui muzeu se păstrează și valorifică acele identități pe care se sprijină un popor, deci, este un spațiu bogat în tradiții, obiceiuri, în comori spirituale și materiale.

Pedagogul român Cucoș C. susține că muzeul este un rezonator al unei lumi, sensibil la prezent, dar atent și față de viitor. Muzeul ocazionalizează aprofundarea unor înțelegeri sau sesizarea altora noi [1, p.197]. În acord cu cele relatate de cercetător noi precizăm că un rol foarte important îl are amenajarea estetică a spațiului interior și exterior al muzeului. Arhitectura de muzeu în viziunea muzeologului autohton Ploșniță E., evoluează în funcție de existența, utilitatea și dezvoltarea colecțiilor muzeale, de tendințele estetice și stilistice ale timpului, de posibilitățile tehnice, de dezvoltarea societății în general [2, p.34]. Astfel arhitectura clădirii, designul ambiental al curții trebuie să fie în concordanță armonioasă cu interiorul și obiectele care îl decorează. Pentru ca muzeul să devină un stimulator și facilitator al transmiterii mesajului spre vizitator, spațiul interior al muzeului trebuie gândit și realizat după anumite legități psihologice, ergonomice, estetice și educative.

În Republica Moldova sunt oficializate 119 de muzee publice și private, diferite după tematică și conținutul lor [4]. Cu toții știm despre Muzeul Național de Istorie al Republicii Moldova, Muzeul Național de Artă al Republicii Moldova, însă foarte puțini știu despre faptul că există în țara noastră și muzee mai neobișnuite, care ies din tipar și ne reprezintă țara în toată splendoarea ei.

Muzeele neobișnuite din Republica Moldova

Primul muzeu care face parte din categoria *obișnuitului* este *Casa Mierii* [5] din satul Răciula, raionul Călărași. Un adevărat muzeu de apicultură, care impresionează prin faptul că este

înconjurat de foarte mulți stupi și flori. În acest loc deosebit, fiecare turist are posibilitatea de a urmări munca albinelor într-un stup din sticlă, să confecționeze diverse suveniruri din ceară de albine și să guste diferite tipuri de miere (Figura 1).

Interiorul vechi, a fost păstrat cu grijă de pe timpurile bunicilor noștri: pereți văruiți, sobă din cărămidă naturală, rafturi din lemn pentru depozitarea mierii și diverse obiecte din ceramică executate în mod manual, cu scopul de a oferi un aer și mai tradițional încăperii (Figura 2).

De asemenea, acest muzeu se remarcă prin faptul că aici se regăsește o colecție impunătoare de fețe de masă, care au o vechime circa 100 de ani.

Figura 1. Produsele din muzeul *Casa Mierii*

Figura 2. Aspectul interior al muzeului

În satul Văleni din raionul Cahul, își are geneza cel mai *delicios* muzeu al Republicii Moldova, și anume cel al *Pâinii* [6]. Spre deosebire de un muzeu obișnuit, aici inscripția *Nu atingeți exponatele cu mâinile* nu există, din potrivă, exponatele nu numai că pot fi atinse, ci și mâncate. Covrigii, colacii mari și mici, hulubașii din aluat, sunt doar o mică parte a produselor care pot fi găsite în această locație (Figura 3).

Figura 3. Produsele din muzeul *Pâinii*

Figura 4. Aspectul Interior al muzeului

În total, în muzeu sunt expuse circa 20 de tipuri de produse de panificație, iar vizitatorii, pe lângă faptul că le pot gusta, au și unica ocazie de a învăța rețetele din trecut. Este de menționat faptul că muzeul are un aspect pur tradițional, de aceea designul interior al acestuia constă din elemente decorative cum ar fi covoare pe pereți, perne, fețe de mese brodate, mobilă sculptată și pictată manual iar podul este frumos decorat cu stuf (Figura 4).

Neobișnuit prin arhitectura sa, cât și prin conținut, muzeul *Sticla* [7], este un loc unic din satul Ternovca în care se păstrează sticlele de băuturi alcoolice. Aspectul exterior al clădirii amintește forma unei sticle, măsurând aproximativ 28 de metri înălțime (Figura 5).

Edificiul dispune de patru etaje, însă doar cinci camere sunt deschise vizitării. Designul spațiului interior al muzeului este realizat prin finisaje moderne, iar pereții decorați cu o mulțime de sculpturi și rafturi cu o cantitate enormă de sticle, din circa 100 de țări ale lumii (Figura 6).

Toate sticlele sunt incluse în registrul muzeului, și sunt foarte diverse: de la cele mai mici, cum ar fi sticla din Mexic în formă de cartuș, până la sticla imensă de vodcă din Ucraina.

Figura 5. Aspectul exterior al muzeului

Figura 6. Aspectul interior al muzeului

În Găgăuzia, țesutul covoarelor a redevenit o îndeletnicire populară printre tineri, fiind deschis în satul Gaidar din Autonomia Găgăuziei *Muzeul Viu al Covorului* [8].

Scopul creării muzeului este renașterea și continuitatea tradițiilor de țesere a covoarelor. De aceea și a fost creată organizația obștească *Tineretul satului Gaidar*, membrii căreia au decis să învețe și să ducă mai departe tradiția strămoșilor, și anume covorul găgăuz realizat manual (Figura 7).

În afară de istoria acestui meșteșug la muzeu, se mai pot întâi lua lecții de prelucrare a aței din lână de oaie, iar apoi confecționarea din aceste ațe a adevăratelor covoare, exact în modul cum țesau străbunicele noastre acum 150 de ani.

Interiorul caracterizează în totalitate destinația acestui muzeu prin prezența războaielor de țesut, a stativelor și diverselor unelte folosite în procesul tehnologic de producere a covoarelor. De asemenea, pereții sunt decorați cu sculpturi din lemn și covoare decorative, menite să susțină atmosfera tradițională (Figura 8).

Figura 7. Tipul de covoare întâlnit în muzeu

Figura 8. Interiorul muzeului

Un alt muzeu ce păstrează vii datinile noastre, este cel de meșteșuguri populare, denumit *Casa Părintească* [9], care a fost deschis la 26 noiembrie 2000. Acesta este un muzeu al vieții rurale și e situat în satul Palanca, raionul Călărași. Principala sa proprietate este o casă construită în stilul pur tradițional, din lemn și piatră (Figura 9). Spațiul interior este împărțit în patru camere destinate păstrării mobilierului, uneltelor folosite pentru țesut, hainelor naționale și a covoarelor realizate manual (Figura 10).

Aici, vizitatorii au ocazia să se plimbare pe traseul turistic însoțiți de un ghid, să descopere istoria acestui loc, să meargă să la lecții în atelierul artizanal, precum și să participe la diverse seminare interesante și spectacole folclorice. În zilele de sărbătoare, sunt organizate manifestații cu tematică tradițională, și servite preparate ale bucătăriei moldovenești. De asemenea, există posibilitatea admirării peisajului, prin efectuarea unei excursii într-o trăsură împodobită frumos. Acest muzeu neobișnuit impresionează prin grația culorilor, aromei și spiritului unei adevărate gospodării.

Figura 9. Exteriorul muzeului

Figura 10. Exteriorul muzeului

Legătura timpurilor cu eternitatea naturii, poate fi cel mai bine observată vizitând Stroienți, un mic sătuc de la nordul Transnistriei. Secretele și legendele învăluie acest colțșor pitoresc, de aceea este destinația perfectă pentru muzeul *Moara de apă* [10], unde poate fi văzut procesul de producere al făinii cu echipament, instalat la sfârșitul secolului al XIX-lea. Arhitectura acestei construcții este una impresionantă și mai neobișnuită pentru țara noastră (Figura 11).

Figura 11. Muzeul Moara de apă

Zidurile sale au fost ridicate din piatră de moloz, iar în adâncul încăperii morii a fost construită o platformă, pe care au fost instalate pietrele morii. Spațiul de deasupra a fost împărțit în două părți de o construcție-paravan, pe care era stocat și luat grâul pentru a fi măcinat. Roata mișcătoare se află în afara peretelui din stînga, pe un ax din lemn, de unde cu ajutorul roților și a curelelor mișcarea este transmisă pietrelor morii, apa ajungând la roată prin canalul situat în spatele morii.

În satul Cotova din raionul Drochia, își găsește locația unicul muzeu din Republica Moldova în aer liber. Este vorba despre muzeul *Fermierul* [11], unde timp de 10 ani a fost adunată o colecție cu peste doua mii de instrumente vechi și căruțe, utilizate în trecut pentru muncile gospodărești. Aici turiștii pot afla cum prelucrau strămoșii noștri pămîntul și modul în care aceștia păstrau recolta. Acest muzeu constă dintr-o simplă îngrădire din scânduri de lemn și un acoperiș deasupra, destinat protejării tuturor exponatelor (Figura 12).

Figura 12. Muzeul *Fermierul*

Un alt loc deosebit este *Muzeul Meșteșugurilor Populare* situat într-un conac vechi al boierului Balioza din satul Ivancea [12]. Arhitectura complexului este una de-a dreptul impresionantă prin stilul clasic și a elementelor de înfrumusețare (Figura 13).

Acest muzeu dispune de o expoziție permanentă, dedicată meseriilor tradiționale moldovenești. În una dintre săli sînt expuse obiecte din ceramică roșie și neagră, în alta - o colecție de piese unice din metal. În plus, muzeul are și o expoziție care demonstrează modurile de prelucrare artistică a pietrei, și o sală deosebită, decorul căreia îl constituie covoarele și hainele țesute de către strămoșii noștri (Figura 14). Totuși, adevărate bijuterii ale colecției sunt considerate vasta colecție de instrumente musicale ale lăutarilor.

Figura 13. Exteriorul muzeului

Figura 14. Interiorul muzeului

În concluzie menționăm că, fiecare muzeu păstrează identitatea culturii noastre și implantează în sufletul tinerei generații dragostea față de tot ce este mai sfânt. Cei care au contribuit la constituirea muzeelor neobișnuite, s-au străduit în mare parte să păstreze autenticitatea și folclorul, adaugând doar câte o tușă din contemporanietate. Datoria noastră ca generație, este să păstrăm și să transmitem mai departe tezaurul moștenit de la strămoșii noștri.

Conducător: lect. asist. Tatiana FILIPSKI

Referințe:

1. Cucuș C. *Educația estetică*. Iași: Editura Polirom, 2014, p.197.
2. Ploșniță E., Ursu M. *Enciclopedia muzeologiei din Republica Moldova*. Chișinău:Editura Bons Offices SRL, 2011, p. 34.
3. Pop R.,S. *Accesul publicului larg la patrimoniul cultural muzeal*. Baia – Mare: Ceconii, 2016.
4. <https://medium.com/@MoldovaPlus/muzeele-moldovei-db956790e379>
5. <https://moldovenii.md/md/news/view/section/12/id/24957>
6. <http://luncaprutuluiidejos.md/2017/03/Pensiunea.php>
7. <https://diez.md/2017/11/09/foto-video-muzeul-sticlei-din-transnistria-un-adevarat-castel-care-se-pastreaza-peste-20-000-de-sticle-cu-bauturi-spirtoase-din-intreaga-lume/>
8. <https://gagauzinfo.md/md/ya/2163-muzeul-viu-al-covorului-din-satul-gaidar-este-inclus-n-topul-celor-zece-cele-mai-neobinuite-muzee-din-moldova.html>
9. <https://winetours.md/rom/agropensiuni/pensiunea-casa-parinteasca>
10. https://www.publika.md/muzeul-din-satul-cotova-drochia-este-singurul-muzeu-in-aer-liber-din-tara_2308111.html
11. <https://www.prospect.md/ro/history/muzeu-istoria-muzeelor/muzeul-de-mestesuguri-populare-din-satul-ivancea.html>